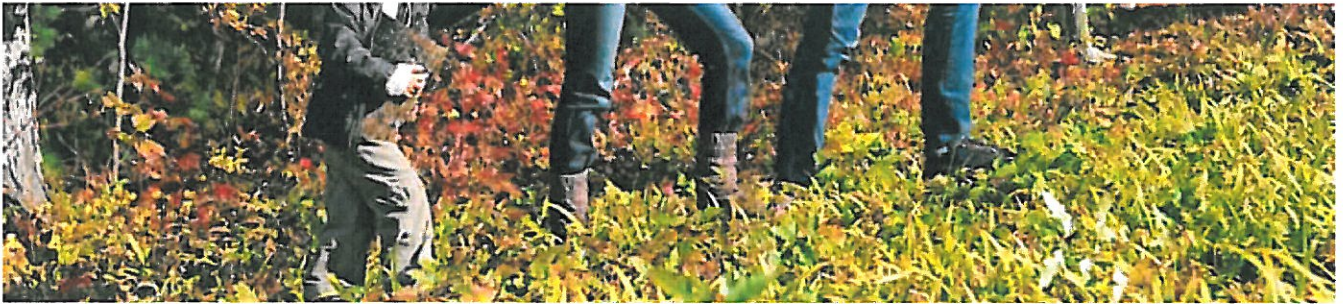

Kvalitetsprojektet "Pårørende i Psykiatrien"

"Vi kan nå langt for få midler"

En stigning i tilfredsheden hos de pårørende på 64 % på sengeafsnittene og 34 % på de ambulante afsnit. Alle er enige om, at kvalitetsprojektet 'Pårørende i Psykiatrien' har været en succes. Men der skal tilføres ressourcer, hvis gassen ikke skal sive ud af ballonen, siger formand for BEDRE PSYKIATRI, Ebbe Henningsen.

af Lotte Kirkeby Hansen

Resultatet for gennembrudsprojektet 'Pårørende i Psykiatrien' kom for mange som en overraskelse. Ikke mindst fordi der ikke blev tilført økonomiske midler til de afdelinger, der deltog i projektet.

"Det er tankevækkende, at man for nul kroner har formået at ændre en kultur. Tænk, hvad det kunne blive til, hvis området faktisk fik tilført ressourcer," siger formand for BEDRE PSYKIATRI, Ebbe Henningsen.

Han fortæller, at der har været en ganske særlig gejst omkring 'Pårørende i Psykiatrien', men slår en tyk streg under, at det er naivt at tro, at succesen uden ressourcer kan sprede sig til hele landet – og at den kan holde evigt. Selv om syv ud af de 18 projekt-teams har valgt at fortsætte med de nye metoder og sparringsgrupper efter projektets afslutning, kan Ebbe Henningsen alligevel godt være bekymret for, hvad der kommer til at ske på den lange bane. I projekt 'Tvang i Psykiatrien', der gik forud for 'Pårørende i Psykiatrien', kunne man for eksempel konstatere en stigning i brugen af tvang i perioden kort tid efter projektets afslutning.

"Der er alt for mange projekter, der glipper i opfølgingsfasen. Vi mangler en politisk og ledelsesmæssig vilje til at gøre noget ved det, som resultaterne viser. Vi bliver nødt til at anerkende, at kvalitet koster", siger Ebbe Henningsen.

Svært at holde fast i nye vaner

Det er endnu uafklaret, om der kommer en opfølgning på projektet, fortæller projektleder ved Center for

Kvalitetsudvikling, Helle Høgh. Men der er ikke umiddelbart noget, der tyder på det. Ifølge seniorkonsulent i Danske Regioner, Eva M. Weinreich-Jensen, er der nemlig ikke i skrivende stund afsat penge til det, og hun erkender, at netop opfølgningen ofte er ømt punkt.

"Det seje træk kommer efter projektet. Det kan være svært at holde fast i de nye gode vaner og få det spredt til andre afdelinger. Men entusiasme kan bære meget – og det er vigtigt at huske, at det ikke er alle ting, der kræver midler. Det handler også meget om at bruge de redskaber, som er blevet udviklet i projektfasen. Man oplever tit, at det, der i første omgang er ressourcekrævende, kommer til at spare ressourcer senere i forløbet," siger Eva M. Weinreich-Jensen.

Også Ebbe Henningsen mener, at man kan komme langt ved at holde fast i den kulturændring, man har set på mange af de afdelinger, der har deltaget i projektet – ikke mindst når det gælder de resourcesvage pårørende, der tit er lige så ramt som den syge.

"Ved hjælp af nogle simple håndtag og en samtale kan man i bedste fald flytte dem fra minus 10 til nul – eller endda over. At de pårørende føler sig set og anerkendt, kan spare en masse frustrationer og skænderier, der kommer både den psykisk syge, den pårørende og personalet til gode. Og i den sammenhæng duer ikke altså ikke, at personalet dukker sig bag glasvæggen, når der kommer nogle pårørende ind – de skal rejse sig fra stolen og møde de pårørende ansigt til ansigt," siger Ebbe Henningsen.

Pårørende som sparringspartnere

Startskuddet for projekt 'Pårørende i Psykiatrien' lod i 2005, hvor Danske Regioner iværksatte en landsdækkende undersøgelse, der viste, at det ikke stod godt til med tilfredsheden blandt de pårørende i psykiatrien. Tilfredsheden var dengang 34 % for sengeafsnittene og 38 % for de ambulante afsnit. Der var meget store variationer i tilfredsheden på landets forskellige afsnit, og det satte man sig i Danske Regioner og Indenrigs- og Sundhedsministeriet for at undersøge.

"Vi havde sat som nationalt mål, at tilfredsheden for de pårørende skulle øges med 30 %. Men som bekendt landede det på 64 %, og det var noget af en overraskelse. Så høje krav havde jeg ikke turde stille på forhånd. Dialogen har været meget konstruktiv hele vejen igennem, og psykiatrien har været god til at lytte til de pårørende. Vi har fået en rigtig god behandlingsalliance," siger Helle Høgh.

Det eneste kriterium for at kunne deltage i projektet var, at man som afdeling skulle inddrage de pårørende. I alt deltog 18 teams i 21 enheder, og de havde alle tilknyttet en gruppe af pårørende som sparringspartnere i de 15 måneder, som projektet løb over.

"Et af formålene med projektet var, at informationen skulle forbedres, for eksempel i forbindelse med udarbejdelsen af det materiale, som de pårørende får udleveret på afdelingerne. Her brugte vi de pårørende som testpersoner - og i nogle tilfælde skrev de pårørende ligefrem materialet selv," fortæller Helle Høgh.

Stor arbejdsindsats og ingen ressourcer

93% af teamdeltagerne og 83 % af lederne er i evalueringsrapporten citeret for, at de gerne vil anbefale andre at deltage i et lignende projekt. Men knap halvdelen af de involverede vurderede, at det var en arbejdskrævende proces. Afdelingerne fik ikke bevilliget penge til projektet, men har løst den ekstra arbejdsbyrde internt på afdelingen.

"Det virkede meget motiverende, at tilfredshedsgraden steg så markant, og personalet ude på afdelingerne følte virkelig, at det var et vigtigt arbejde, de udførte," siger Helle Høgh.

Og det arbejde skal man sætte pris på og støtte op omkring, mener Ebbe Henningsen.

"Penge har jo både en helt reel værdi og en symbolsk. Man bør anerkende det store arbejde, som afdelingerne har lagt i projektet - og finde penge, så man kan hjælpe dem med at holde fast i de flotte resultater, de har opnået," siger Ebbe Henningsen.

Den aktive dialog

En af de ting, som Helle Høgh fremhæver ved projektet, er, at der er blevet sat fokus på, at mange pårørende

allerede har været igennem et meget langt forløb inden indlæggelsen. Derfor har de ikke altid overskud til selv at tage kontakt til personalet - og det er ikke nok, at personalet stiller sig passivt til rådighed: De skal være langt mere aktive og selv lægge op til dialog. En anden ting er måden, man inddrager de pårørende på. I Team Odense har man for eksempel arbejdet målrettet med de psykisk syge, der ved indlæggelsen ikke ønskede at inddrage pårørende. Tidligere spurgte man dem typisk kun i begyndelsen af forløbet, og hvis de var afvisende her, lod man det ligge. At være mere bevidst om måden, som man præsenterer de psykisk syge for pårørende-samarbejdet på, kan være helt essentielt - og samtidig skal man være bevidst om, at den syges holdning kan ændre sig over tid. For eksempel kan den psykisk syge, når han eller hun har fået det bedre, måske få fornyet mod på kontakt med sine pårørende.

Det kan betale sig

Og det er ikke kun noget, der gør de pårørende mere tilfredse - det er også noget, der rykker på bundlinjen. "Man ved, at de psykisk syge har bedre chancer for helbredelse, hvis de pårørende er til stede i deres liv. Og det kan være med til at understøtte personalet i deres arbejde - og samtidig få de pårørende til at føle, at de er til gavn og ikke kun til besvær," siger Ebbe Henningsen.

- I gennembrudsprojektet 'Pårørende i Psykiatrien' forbedrede man de pårørendes tilfredshed med 65 % for sengeafsnittene og 34 % for de ambulante enheder. Et projekt har skabt gennembrud, hvis der opnås forbedringer på 30-50 %. Projektet løb over 15 måneder fra 2008 til 2009.
- I alt 18 teams i 21 enheder deltog i projektet fordelt over hele landet samt Færøerne. 42 % ud af 45 teamdeltagere vurderede, at der var en høj grad af arbejdsbelastning ved at deltage i projektet. Alligevel vurderer 93 % af teamdeltagerne og 83 % af lederne, at de vil anbefale andre at deltage i et lignende projekt.
- 96 % af teammedlemmerne vurderede, at praksis var blevet ændret i kølvandet på projektet. Samtlige ledelsesrepræsentanter var af samme opfattelse. 12 ud af de 18 teams beskriver, at der er sket en væsentlig holdnings- og kulturændring, når det gælder opfattelsen af inddragelsen af de pårørende.